

Відділення Управління та адміністрування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора
з навчальної роботи

 Тетяна КОСА

«30» 08 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціальна філософія

(Назва навчальної дисципліни)

Галузь знань **07 Управління та адміністрування**

Спеціальність **072 Фінанси, банківська справа та страхування**

Освітньо – професійна програма **Фінанси і кредит**

Освітньо – професійна програма **Оціночна діяльність**

Освітньо – професійний ступінь **фаховий молодший бакалавр**

Робоча програма навчальної дисципліни «Соціальна філософія» для здобувачів фахової передвищої освіти освітньо-професійного ступеню фаховий молодший бакалавр.

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Освітньо-професійна програма Оціночна діяльність

Освітньо – професійна програма Фінанси і кредит

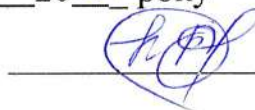
Робочу програму навчальної дисципліни уклали: Власенко Федір Павлович, викладач філософських дисциплін, к. філос.. н., доц.

Робоча програма навчальної дисципліни «Соціальна філософія»

розглянута та схвалена на засіданні циклової комісії Суспільних дисциплін

Протокол № 1 від «26» серпня 2024 року

Голова циклової комісії

Катерина БАТРАК

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

«26» серпня 2024 року

Яна ГРИНЧІЙ

Розглянуто

Методист коледжу

«27» серпня 2024 року

Ірина ТИМОШЕНКО

Схвалено методичною радою коледжу

Протокол № 1 від «28» серпня 2024 року

Голова методичної ради

Тетяна КОСА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва навчальної дисципліни	Соціальна філософія
Статус	Обов'язкова компонента освітньо–професійної програми
Форма навчання	денна
Мова викладання	українська
Кількість кредитів ЄКТС/ годин	2/60
Індивідуальне завдання (курсний проект, курсова робота)	не передбачено
Форма контролю	<u>залік</u>

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Соціальна філософія» є оволодіння студентами знаннями про основні засади соціального розвитку, опанування базовими положеннями класичних соціальних теорій, проблематикою співвіднесення інституційних та позаінституційних аспектів соціального життя.

Завдання навчальної дисципліни «Соціальна філософія» полягає в формуванні вміння студентів масштабно, критично мислити і розуміти специфіку, сутність, особливості прояву та закономірності розвитку соціальної реальності, які отримали теоретичне вираження у класичних і сучасних працях представників соціальної філософії.

У курсі передбачається забезпечити три рівні знання: актуальний, семантичний, прагматичний.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей:**

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку

предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 9. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

У результаті вивчення навчальної дисципліни формуються програмні результати навчання відповідно до ОПП:

РН 01. Знати свої права як члена суспільства, розуміти цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

РН 06. Застосовувати набуті теоретичні знання у практичній діяльності для розв'язання професійних завдань.

РН 08. Здійснювати пошук, відбір та опрацювання інформації з різних джерел у процесі професійної діяльності.

РН 15. Виявляти навички самостійної роботи та роботи в команді, демонструвати гнучке мислення, відкритість до нових знань.

Очікувані результати навчання

Тема 1. Об'єкт і предмет соціальної філософії

- Знати предмет і завдання курсу
- Знати призначення соціальної філософії, її соціокультурну зумовленість
- Знати об'єкт і предмет соціальної філософії.
- Аналізувати гуманістичну спрямованість соціальної філософії.
- Знати головні методологічні принципи соціальної філософії.
- Знати традиційні системи філософування та сучасне розв'язання основного питання соціальної філософії.

Тема 2 Видатні філософи: історична еволюція ідей

- Знати характерні риси стародавньої соціальної філософії.
- Знати специфіку соціально-філософської думки в період Середньовіччя.
- Знати особливості соціальної філософії епохи Відродження.
- Знати основи соціальної філософії Нового часу.

- Знати універсальну модель соціального: німецька класика.
- Вміти визначати своєрідність соціальної філософії українського духу.
- Характеризувати основні соціально-філософські школи ХХ століття.
- Аналізувати своєрідність розвитку соціальної філософії наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.

Тема 3 Природні засади життя людини і суспільства

- Знати головні гіпотези виникнення, побудови та існування Всесвіту.
- Знати основні підходи до пояснення проблеми походження життя на Землі.
- Аналізувати Трудовий характер життєдіяльності людини.
- Знати роль географічного середовища у житті суспільства.
- Вміти пояснювати специфіку демографічного чинника суспільного розвитку народонаселення.
- Знати взаємозв'язок понять «природа» - «виробництво» - «споживання».
- Знати суть екологічної проблеми і шляхи її розв'язання.

Тема 4 Людина як суб'єкт соціального процесу

- Знати історично-філософський та соціологічний аспекти природи і сутності людини.
- Аналізувати світогляд як духовно-практичне освоєння світу.
- Знати проблему особистості та її типології.
- Знати роль особистості в історії
- Знати основні концепції діалектики свободи і необхідності, свободи і відповідальності.
- Характеризувати соціальну структур суспільства та генезу соціальних спільностей.
- Вміти розрізняти класи та нації, соціальне та етнічне в нації..
- Знати специфічність національних відносин.
- Аналізувати національні суперечності та шляхи їх вирішення.
- Розуміти творчу діяльність народу як основи суспільного розвитку.

Тема 5 Матеріально-економічна сфера життя суспільства

- Знати у чому полягає об'єктивний характер виробничих відносин.
- Вміти визначати поняття «продуктивні сили» і їх структурні елементи
- Знати, що складає основний елемент продуктивних сил і чому.
- Знати, що таке «виробничі відносини» і з яких елементів вони складаються.
- Характеризувати діалектичний механізм взаємодії продуктивних сил і виробничих відносин.
- Розуміти сутність науково-технічного прогресу.
- Знати основні етапи науково-технічної революції.
- Вміти визначати сутність технократичного детермінізму.
- Знати, що таке технофобія та які об'єктивні передумови її виникнення.

Тема 6 Соціальна сфера життя суспільства

- Знати основні характеристики суспільства.
- Вміти співвідносити поняття «суспільне» і «соціальне».
- Аналізувати суспільство як самоорганізовану систему.
- Знати соціальну структуру суспільства.
- Знати соціально-етнічні форми спільнот.
- Характеризувати соціальні групи, їх різновиди.
- Знати співвідношення понять «соціальний ідеал» й «ідеологія».
- Знати рушійні сили соціального процесу.
- Аналізувати проблему суспільного прогресу та його критеріїв.

Тема 7 Політична сфера буття людини

- Знати сутність політики як соціального феномену.
- Знати об'єкт й суб'єкти політики.
- Аналізувати владу як природне і соціокультурне явище.
- Знати зміст і форми вияву демократії.
- Знати основні підходи до тлумачення сутності політичної системи суспільства.
- Вміти характеризувати державу як основну складову політичної системи.
- Вміти аналізувати проблеми формування й розвитку громадянського

суспільства.

- Володіти змістом понять правової та соціально-справедливої держави.
- Знати роль громадських рухів, організацій та політичних партій в функціонуванні громадянського суспільства.
- Знати роль політичної еліти у житті народу.

Тема 8 Культурна сфера життя суспільства

- Знати основні смисли концепту «культура».
- Знати основні характеристики матеріальної і духовної культури.
- Знати зміст понять «масова культура», «контркультура» й «антикультура».
- Володіти змістом поняття «цивілізація».
- Знати особливості розвитку цивілізації та культури. Знати особливості соціокультурного процесу і прогресу в розвитку людства.
- Знати роль спадкоємності й традицій в культурі.
- Знати зміст й основні форми міжкультурної комунікації.
- Аналізувати специфіку крос-культурних процесів в сучасному суспільстві.
- Вміти визначати роль цінностей в духовному розвитку людства.

Тема 9 Соціальні конфлікти і шляхи їх вирішення

- Знати зміст поняття «конфлікт».
- Знати структуру конфліктів.
- Знати функції конфліктів.
- Аналізувати причини соціальних конфліктів.
 - Вміти класифікувати конфлікти та рівні їх прояви.
 - Знати основні шляхи і методи розв'язання соціальних конфліктів.
 - Знати основні стратегії виходу з конфліктів.

Тема 10 Цивілізаційний аналіз історичного процесу

- Знати об'єкт і предмет філософії історії, її основні етапи та напрямки.
- Знати структуру та функції сучасного філософсько-історичного знання.
- Вміти співвідносити філософію історії та історичну науку.

- Знати сутність історичного процесу.
- Знати єдність і розмаїття всесвітньої історії.
- Аналізувати проблему суб'єкта історичного процесу.
- Знати періодизацію історії та її критерії.
- Вміти ставити і розв'язувати питання про початок, спрямованість і кінець всесвітньої історії.
- Знати смисл історичного процесу.
- Аналізувати проблему свободи історичного вибору.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1

Об'єкт і предмет соціальної філософії.

Видатні філософи: історична еволюція ідей

Природні засади життя людини і суспільства

Людина як суб'єкт соціального процесу

Розділ 2

Матеріально-економічна сфера життя суспільства

Соціальна сфера життя суспільства

Політична сфера буття людини

Культурна сфера життя суспільства

Соціальні конфлікти і шляхи їх вирішення

Цивілізаційний аналіз історичного процесу

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Денна форма навчання

№ заняття	Назви тем	Кількість годин						Рекомендовані джерела інформації
		Денна форма навчання						
		усього	у тому числі					
лекції	практичні		лабораторні	семінарські	самостійна робота			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Об'єкт і предмет соціальної філософії.	4	--	--	--	2	2	О 6 Д 5
2	Видатні філософи: історична еволюція ідей	10	2	--	--	2	6	О 6 Д 1
3	Природні засади життя людини і суспільства	2	-	2	-	-	-	О 5 Д 5
4	Людина як суб'єкт соціального процесу	6	2	--	--	2	2	О 6
5	Матеріально-економічна сфера життя суспільства	8	2	--	--	2	4	О 2 Д 1
	Соціальна сфера життя суспільства	6	--	--	--	2	4	О 4
5	Політична сфера буття людини	8	2	--	--	2	4	О 8
6	Культурна сфера життя суспільства	4	--	--	--	2	2	О 6
7	Соціальні конфлікти і шляхи їх вирішення	6	2	--	--	2	2	О 6
8	Цивілізаційний аналіз історичного процесу	2	--	--	--	2	--	О 6 Д 1
9	Контрольна робота	2	2	--	--	--	--	
	Разом	60	12	--	--	20	28	

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

1. Світогляд та його історичні типи.
 2. Об'єкт, предмет, функції філософії.
 3. Специфіка соціальної філософії (об'єкт соціальної філософії та її предмет).
 4. Зародження соціально-філософських уявлень у стародавніх цивілізаціях Сходу.
 5. Соціально-філософські ідеї епохи античності.
 6. Соціально-філософські погляди мислителів Середньовіччя та епохи Відродження.
 7. Розвиток соціально-філософських учень Нового часу (XVII – перша половина XIX ст.).
 8. Соціально-філософська думка Новітнього часу (друга половина XIX – початок XXI ст.).
 9. Становлення й розвиток соціально-філософської думки в Україні.
 10. Основні поняття соціальної філософії: загальна характеристика.
 11. Зміст поняття «соціальне».
 12. Соціальне буття.
 13. Діяльність.
 14. Соціальний простір і соціальний час.
 15. Феномен людини.
 16. Що таке суспільство?
 17. Влада.
 18. Соціальний розвиток: сутність і зміст поняття.
 19. Інтереси та потреби.
 20. Суб'єкти соціального розвитку.
 21. Специфіка філософії історії: об'єкт та предмет дослідження.
 22. Висхідні поняття філософського осмислення історії: «історичне буття», «історичний простір», «історичний час».
 23. Історичний процес: поняття й загальна характеристика.
 24. Взаємозв'язок об'єктивного й суб'єктивного в історичному процесі.
 25. Взаємозв'язок форми й змісту, явища та сутності в історичному процесі.
 26. Історична необхідність та історична випадковість.
 27. Історичний закон та історична закономірність.
 28. Взаємозв'язок минулого, сьогодення й майбутнього в історичному процесі.
- Проблема суспільного прогресу.
29. Загальне й особливе в соціальному пізнанні.
 30. Інтегруючий принцип соціального пізнання.
 31. Методи соціального пізнання.
 32. Поняття, властивості, функції, структура свідомості людини.
 33. Сутність і структура суспільної свідомості.
 34. Основні форми суспільної свідомості: загальна характеристика.
 35. Політичне буття як різновид соціального буття.
 36. Політична свідомість як відображення політичного буття й основна форма суспільної свідомості.
 37. Моральна свідомість як основна форма суспільної свідомості.
 38. Релігійна свідомість як основна форма суспільної свідомості.
 39. Правосвідомість як основна форма суспільної свідомості.
 40. Естетична свідомість як основна форма суспільної свідомості.
 41. Наукова свідомість як основна форма суспільної свідомості.

42. Філософська свідомість як основна форма суспільної свідомості.
43. Феномен соціального управління.
44. Теорія й ідеологія державотворення як фактори оптимізації соціального управління та етапі трансформації українського суспільства.
45. Підвищення рівня відповідальності владних структур як критерій ефективності соціального управління в Україні.

6. ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ТА МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Технології навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (написання есе);
- індивідуальна робота.

Методи оцінювання:

- усне або письмове опитування;
- колоквіум;
- тестування;
- командні проєкти;
- реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань;
- презентації ;
- залік/екзамен.

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

7.1 Шкала оцінювання результатів навчання загальноосвітньої підготовки:

Рівні компетенції	Бали	Критерії
I. Початковий	1	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, що позначаються учнем окремими словами чи реченнями.
	2	Здобувач освіти володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями, виявляє здатність викласти думку на елементарному рівні.
	3	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.
II. Середній	4	Здобувач освіти володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні.
	5	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою вчителя логічно відтворити значну його частину.
	6	Здобувач освіти може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою вчителя може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки, виправляти допущені помилки.
III. Достатній	7	Здобувач освіти здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень.
	8	Здобувач освіти вмie порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом учителя, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом вчителя.
	9	Здобувач освіти вільно (самостійно) володіє вивченим обсягом матеріалу, в тому числі і

		застосовує його на практиці; вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу.
IV. Високий	10	Здобувач освіти виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених учителем.
	11	Здобувач освіти вільно висловлює власні думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги вчителя знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності. Використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях.
	12	Здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання.

7.2. Шкала оцінювання результатів навчання за національною системою:

Національна шкала	Теоретична підготовка	Практичні уміння та навички
«Відмінно»	Здобувач має глибокі, міцні, систематичні знання всіх положень теорії, може вільно сформулювати закони, положення та принципи, використовує здобуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання. Відповідь вирізняється точністю формулювань, логікою, демонструє достатній рівень узагальнення знань	Здобувач самостійно розв'язує типові задачі різними способами, здатний проаналізувати та узагальнити отриманий результат. При виконанні практичних завдань студент дотримується усіх вимог, передбачених програмою курсу, його дії вирізняються раціональністю, вмінням оцінювати помилки й аналізувати результати
«Добре»	Здобувач знає і може самостійно сформулювати основні закони та принципи, навести приклади, але не завжди може довести їх самостійно, застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим	Здобувач самостійно розв'язує типові завдання, володіє базовими навичками з виконання практичних завдань, може самостійно скласти обрати метод реалізації, але не завжди здатний провести аналіз і узагальнення результату

«Задовільно»	Здобувач відтворює основні поняття і визначення курсу, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати за допомогою викладача основні положення теорії, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може	Здобувач може розв'язати найпростіші типові завдання за зразком, виявляє здатність виконувати елементарний аналіз операцій, але не спроможний самостійно визначити метод розв'язання задачі. Може робити висновки, але не розуміє достатньою мірою мету роботи
«Незадовільно»	Відповідь здобувача при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, у відповіді цілком відсутня самостійність. Здобувач знайомий лише з деякими поняттями та визначеннями курсу	Здобувач знає умовні позначення та вміє розрізняти основні поняття, виконувати найпростіші облікові записи. Здобувач може використовувати законодавчі положення, але не може самостійно виконати облікову роботу і зробити висновки

7.3. Шкала оцінювання результатів навчання за системою ЄКТС:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
74-81		C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю недоліків)
64-73	задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-63		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
33-59	незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ:

Основні джерела інформації

1. Андрущенко В. **Історія соціальної філософії**. – К.: Тандем, 2000.
2. Андрущенко В. П., Михальченко М. І. **Сучасна соціальна філософія** : Курс лекцій. — 2.вид., випр. й доп. — К. : Генеза, 2016.
3. **Філософія** : підручник / Л. В. Губерський [та ін.] ; ред. Л. В. Губерський ; худож. О. Д. Кононченко. — Харків : Фоліо, 2018.
4. Бичко І. В., Бойченко І.В., Бойченко М.І. **Філософія** : Курс лекцій: Навч. посібник для студ. вузів. — К. : Либідь, 2001.
5. Бойченко Іван Васильович. **Філософія історії** : Підручник для студ. вищ. навч. закладів. — К. : Знання, 2000.
6. **Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія**: Підручник для вищ. навч. зал. / В.П. Андрущенко, Л.В. Губерський, М.І. Михальченко. – Вид. 3-є, випр. та допов. – К.: Генеза, 2006.
7. Таран В.О., Зотов В.М., Резанова Н.О. **Соціальна філософія**: навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2009.
8. **Філософія: навч. посіб.** / Л.В. Губерський, І.Ф. Надольний, В.П. Андрущенко та ін.; за ред. І.Ф. Надольного. – 8-ме вид., стер. – К.: Вікар, 2011.
9. **Зарубіжна філософія ХХ століття**. К., 1993.
10. Князев В.М. **Філософія** Короткий курс / Міжрегіональна академія управління персоналом. — 2.вид. — К., 1997.

Додаткові джерела інформації

1. **Соціальна філософія**: Короткий Енциклопедичний Словник. - Київ - Харків: Рубікон, 1997.
2. **Сучасна зарубіжна соціальна філософія** : Хрестоматія / Міжнародний фонд "Відродження" / Віталій Лях (упоряд.). — К. : Либідь, 1996
3. **Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрями** : Хрестоматія / Міжнародний фонд "Відродження" / С.Л. Удовік (ред.), В.В. Лях (упоряд.), В.С. Пазенок (упоряд.). — К. : Ваклер, 1996
4. **Філософський словник соціальних термінів**. – Х.: Корвін, 2002.
5. **Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення)**: навч. посіб. / за ред. акад. НАН України Л.В. Губерського. – К.: Знання, 2012.

9.ЗМІНИ ТА ДОПОВНЕННЯ

Навчальний рік	Зміст внесених змін та доповнень	Номер протоколу засідання циклової комісії	Підпис голови циклової комісії